

**EEN DOOTSLACH TE WAERDE ONTRENT
DEN MEYDACH ANNO 1560**

Een dramatische gebeurtenis ontleend aan het register van Schout en Schepenen van Waarde, Inv. Lasonder 3536.

CORNELIS JACOP BOUWENSEN heest (d.i. eist) ter vierschare DINGENIS CORNELISSEN DE RAET ende DINGEN, zijne huysvrouw, die rechte kennisse van dat zij gedaen, gezien ende gehoort hebben van die daet en de doot van GOOVERT DE WEEVER, twelck HUYBERECHT JACOPSEN zoude moegen gedaen hebben, dat zij die rechte kennisse onder secreet van Scheepenen bringen dat sij daerof gesien ende gehoort hebben, ofte haer elxs daer vooren die somme van hondert Keysers gulden.

Op huyden den Viten dach van meye anno XV^cLXI zoe heeft DINGENIS CORNELISSEN DE RAET, out weesende ontrent XLVIII jaeren, gedeposeert ende gekent op zijnen eedt, die hij gedaen heeft aengaende een zeecker armoede ende dootslach die tsijnen huysse is gebuert ontrent den meydach anno XV^cLX, van dat hij daer af gezien ende gehoort heeft.

Zoe kent hij dat deesen misdaedigen HUYBERECHT JACOPSEN gezeeten heeft ofte gestaen voor COMAN ADRIAENS ende heeft willen een meijcken in haelen om te drincken en tmeiscken is over een andere vrouwe die inde doore zadt, in huys gesprongen. Ende deejen GOOVERT zat mé voor die doore. Zoe zeyt deesen voornoemden HUYBERECHT tot GOOVERT: “doe gaet gij eens mede drincken”. Ende GOOVERT es meede gegaen. Dit is DINGENIS kennisse met zijn huysvrouw tsaeme, dat HUYBERECHT voornoemd deesen GOOVERT zelve in haelde. Voort gingen zij tsame op de kaemer ende DINGENIS CORNELISSEN is achteraengegaen.

Zoe heeft HUYBERECHT voornoemd een schenck kannecken genoem ende heeftet vol biers geschoncken ende heeft deesen GOOVERT tgebracht. Ende GOOVERT heeftet gewacht ende heeft eens gedroncken ende heeftet trunt halff uut gedroncken. Zoe zeyde HUYBERECHT: “GOOVERT, drincket uute. Cont gij niet een potcken uut drincken? Ick hebt mijne uut gedroncken”. Ende doen nam GOOVERT het potcken ende dranck nog eens. Ende Toechde HUYBERECHT dat het potcken zoe leeglijcken ende zeyde: “Ist nog niet uute?” Ende met dat hij zijn hand zoe lichtelijcken met dat potcken uut steecken zoude, zoe en wast noch niet heel keluy uut, zoe datter noch wat in was en dat spertelde in HUYBERECHT zijn aensichte ende ofte oogen. Ende met tijen snapte HUYBERECHT zijnen pongart uute ende stack GOOVERT in zijn borst. Met dien seyde GOOVERT: “Ick heb genoch”, ende ginck die kaemer aff. Met dien zeyde HUYBERECHT: “Zoe eest mij leet dan”.

In aanwezigheid van de schepenen: PIETER GERTSEN, JAN JANSEN VLEECK en PAUWELS DIERIXSEN.

CORNELIS JACOP BOUWENSEN als gemachtich HUYBERECHT JACOPSEN. Een zeecker kennisse van een paijs die gedaen is van een questie van een dootslach dat dat zelve bijden aflijvigen gepaijseert es ende bij den misdadegen.

Ende es voort ter vierschaeren heesende: DINGENIS CORNELIS DE RAET, JACOP JANSEN SCHUPPER, MEESTER COSTEN ende STOFFEL PAUWELSEN. Ende heest deese voornoemde personen de rechte kennisse wat zij daer aff gezien ende gehoort hebben ofte heest daer elxs vooren die somma van hondertgulden.

Op huyden den Viten dach van meye zoe hebben dese naegeschreven personen gedeposeert ende gekent aengaende zeecker tracktaet van eenen paijs, daer zij bij ende meede zouden geweest hebben, van eenen HUYBERECHT JACOPSEN ende eenen GOOVERT DE WEEVER. Ende daer zijn die personen toe bedwongen met rechte.

Zoe kent Meester COSTEN, ouijt weesende ontrent XXXV jaeren ende meester weesende van den gewonde man, ende DINGENIS CORNELISSEN, ouijt weesende XLVIII jaeren ofte daer ontrent ende JACOP JANSEN SCHUPPER, ouijt weesende ontrent XXV jaeren.

Deeser drie personen kennen alle drie uut eenen monde als dat Meester COSTEN ginck tot JASPERS daer den kenecht dier bleef thuys lach ende ginck hem vermaecken. Doen begeerde HUYBERECHT op Meester Costen dat hij op GOOVERT begeeren ende vraegen zoude off hem believeen zoude dat HUYBERECHT JACOPSEN tot GOOVERT commen wilde. Ende als Meester Costen, GOOVERT dus gevraecht hadde om den paijs te maecken, zoe heeft GOOVERT zelve ter stont met Meester Costen tot HUYBERECHT gecomen. Ende als hij in huys quam zoo booden sij melkanderen goeden dach. Ende HUYBERECHT voornoemd heeft GOOVERT leetscheepse getont ende die handt gegeven. Ende zij hebben twee ofte drie mael gedroncken ende tot paijse gesproocken. Ende HUYBERECHT heeft GOOVERT om vergevenisse gebeden ende GOOVERT heeft hem die misdaet ganselijck vergeven, zeggende: "HUYBERECHT, al waert dat ick morgen sterve, zoe vergé ick U ganselijck met goeder herten".

Ende HUYBERECHT is in zijn buerse gegaen ende heeft hem twee daelders gepresenteert ende gebooden. Ende GOOVERT zeyde: "Ick ende begeere van U niet een mijte", ende: "Betaelt den meester". Ende bleef.

Aldus gedaen en gesloten.

Las. 3530, Waarde, 19.7.1633, fol. 52.

Wij Pauwels Pieters, ende Jan Pietersen Smit, Schepenen deeser Heerlijkheit van Waerde, oorconden ende geven te kennen, dat op heden deesen 19 dagh Julij des jaers 1633 voor ons is gecompareert Cornelis Jan Dyngnisse, onse medeschepen, de welck bekende wel ende duchelijke schuldich te sijn aen Foort Pietersen, die hijer ook mede teghenwoordich was, de somme van £ 18:15 vls, mitsgaders de loopende rente deeser, ende dat deese schult was ghesprooten vvt verloopene pachten, ende andere ghekochte goederen, die Cornelis Jan Dyngnisse bekende aen selfen Foort Pieterse duchelijke afghekocht te hebben, waer vooren dat Cornelis Jan Dyngnisse, en voorschreven Fort Pieterse heeft inhanden ghestelt, ende verbonden, stelt in handen en verbindt bij desen alsulcke groene vruchten als hij Cornelis Jan Dyngnisse deese toecomende teelte des jaers 1633 ende dat tot den ougst des jaers 1634, sal teelen, saijen ende winnen, op den nombre van 11 Gemeten 210 R landts dat Foort Pieterse is in eijgendomme toebehoorende, ende hij Cornelis Jan Dyngnisse van hem in pachte is ghebruikende, sonder dat hij de selfe vruchten sal moghen vercoopen, belasten, versetten, ofte veralieneren, buijten weeten ofte consente van Foort Pieterse voorschreven, en deese verbintnisse deeser vruchten is mede ten deele gheschiet voor de pacht die verschijnen sal, en de loopende pacht. In kennisse der waerheit dat dit aldus (? synnerlijk ?) is gecontracteert ende van beide partien geabouert, soo ist dat wij dit hebben laten registreeren bij onsen gesworenen Secretaris deeser Heerlijkheit, in onsen ordinaren Registere deeser Parochie, ten daghe, jaers en maend als boven.

Ned. Herv. Kerk te Waarde.

Achter een hooge bank langs de lange zijde van de kerk ziet men door een glas een kapel. Daarin bevindt zich op een zwarte tombe het op zijne zijde liggende beeld van Gillis van der Nisse.

Onderaan de tombe zijn twee witte engeltjes.

Naast de tombe staat 's man wapen in kleuren: gevierendeeld:

I. en IV. Nisse; II. en III. Waarde; hartschild Den Agger: op zilver een zwarte lelie.

(Gillis van der Nisse geboren in 1616, vermoord te Goes 24 Maart 1657, werd eerst te Goes begraven. Hij was 1655 heer van Waarde geworden en X Amsterdam 10 Nov. 1643 Geertruid van Alteren.)

In de collectie van Mr. W. van der Lely op de Kon. Bibl. te 's Gravenhage vindt men een afbeelding van dit monument. Hieruit blijkt, dat er vroeger onder op was te lezen:

Hier leyt begraven Jonkheer Van der Nisse heer van Waarde sterf den 24 Maert anno 1657.

Voor den preekstoel ligt een zerk, waarop:

2. Bovenaan een zandlooper tusschen twee vleugels:

Vraagt iemand wie hier legt

't Is hij die al zijn kracht bestede om Jezus aan den zondaar aan te prijzen. O wand'laar wilt nog eer 't koud gebeent bewijzen. Zijn werk is nu voleind; zijn ligchaam rust hier zacht. H. Wesselink oud 66 jaren en 7 maanden overleden den 20 en begraven den 26 febr. 1827 in het 43ste jaar van zijn dienstwerk.

3. In den muur leest men op een steen:

Underneath this spot are deposited the remains of Edward Morant Esquire ensigh in the first Regiment of foot guards who in August 1809 fell a victim of the fever so fatal to the British army, aged 20 years.

The officers of the first guards stationed at Antwerp in July 1814 caused this stone to be erected to the memory of a friend whose loss the lapse of time had not erased from their recollection.

Op een koperen kroon leest men:

Mr. Willem Nijssen en Johanna van der Nisse heer en vrouw van Weerden etc. anno 1765.

Volgens Zelandia Illustrata II, blz. 35/37 moet er vroeger nog een zerk zijn geweest op het graf van Marinus van Waarde † 13 febr. 1632 met de kwartieren:

Weerde	Stapele
Baersdorp	Exaerde
Reimerswael	Schengen
Haamstede	Kruiningen.

Het handschrift op de Koninklijke Bibliotheek vermeldt nog de volgende opschriften op grafzerken:

4. Heer Pieter Aalbrechts priester en pastoor van Waarde † 1507. (Een geestelijke in het midden.)

5. Heer Pieter Willemszone priester † 1487.

en de volgende wapenborden, die oudtijds in deze kerk hingen:

1. Het wapen Van der Nisse gevierendeeld met Waarde en het hartschild Den Agger en de kwartieren:

Nisse	Watervliet
Ostende	Van Campen

Ob. 24 Maart 1657.

(Vgl. het monument hierboven, sub no. 1.)

2. Het enkele wapen Van der Nisse.

Obiit 1652.

(Dit bord betrof een zoontje van Gillis van der Nisse en Geertruyd van Alteren voornoemd, dat 15 April 1652 werd begraven.)